دورهٔ تحصیلی: دوم متوسطه نام کلاس: ۳۰۲ رشته: انسانی پایهٔ دوازدهم نام و نام خانوادگی:	جمهوری اسلامی ایران ادارهٔ کل آموزش و پرورش استان کرمانشاه مدیریت آموزش و پرورش شهرستان ثلاث‌باباجانی دبیرستان: معلّم آزمون پایانی نوبت اول، سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴	نام درس: فارسی (۳) نام دبیر: محمد قادری تاریخ امتحان: ۱۴۰۴/۱۰/۱۰ ساعت شروع امتحان: ۱۵ مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

نمره به عدد:	نمره به حروف:	محل مهر آموزشگاه

ردیف	عنـــــوان ســـــؤالات	بارم
	قلمروی زبانی (۷ نمره)	
الف	**در عبارات زیر، معنی واژگان مشخص شده را بنویسید. (۱ نمره)**	
	۱. گفت باید حد زند هشیار مردم، مست را (.....)	٪۲۵
	۲. خداوند بنده را گوید: تو مُحبّ مایی و ما حبیب توایم. (.....)	٪۲۵
	۳. کدام معنی از کلمهٔ «سریر» دریافت نمی‌شود؟ الف) اورنگ ○ ب) تخت پادشاهی ○ ج) اونگ ○ د) آورند ○	٪۲۵
	۴. مترادف واژهٔ «فایق» در عبارت «عصارهٔ تاکی به قدرت او شهد فایق شده» کدام کلمه در متن زیر است؟	٪۲۵
	*«مفخر موجودات و رحمت عالمیان و صفوت آدمیان و تتمهٔ دور زمان محمد مصطفی (ص)»	
ب	**املای واژه (۲ نمره)**	
	۵. **در هر یک از گزینه‌های زیر املای درست واژگان را با توجه به معنای آن از داخل کمانک انتخاب کنید.**	
	*الف) دشمن با استقرار (سلاح‌های ○ /صلاح‌های ○) زیادی قله را در دست داشت.	٪۲۵
	*ب) تن زجان و جان ز تن (مسطور ○/ مستور ○) نیست.	٪۲۵
	*پ) عاکفان کعبهٔ جلالش به تقصیر عبادت معترف و واصفان حلیّهٔ جمالش به تحیّر (منصوب ○ /منسوب ○).	٪۲۵
	*ت) تو نمایندهٔ فضلی تو سزاوار (ثنایی ○/ سنایی ○).	٪۲۵
	۶. در میان کلمات زیر دو غلط املایی وجود دارد، آنها را بیابید و شکل درست آنها را بنویسید.	
	*«طریق انبساط، ثواب و صحیح، داروغهٔ حکومت، تحلیل و هضم، گشت‌وگزار هفتگی، فراق و جدایی، ضماد و مرهم.»	۱
پ	**دستور (۴ نمره)**	
	۷. شاعر در کدام گزینه از شیوهٔ بلاغی استفاده کرده است؟	
	*الف) جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است ○	٪۲۵
	*ب) آن کسی را که در این ملک، سلیمان کردیم ملّت امروز یقین کرد که او اهرمن است ○	٪۲۵
	۸. بیت زیر چند جمله است؟	٪۲۵
	*«محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت ای دوست این پیراهن است افسار نیست»	
	۹. برای الگوی روبه‌رو یک جمله بسازید. نهاد + قید + مسند + فعل:	٪۵
	۱۰. در بیت زیر چند مفعول وجود دارد؟	
	*«گفت: می‌باید تو را تا خانهٔ قاضی برم گفت: رو، صبح آی، قاضی نیمه‌شب بیدار نیست»	٪۲۵
	۱۱. در بیت زیر فعل «نیست» در کدام مصراع غیراسنادی است؟	
	*«زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه نیست در حقّ ما هر چه گوید جای هیچ اکراه نیست»	٪۲۵
	۱۲. در بیت زیر قسمت‌های مشخص شده به ترتیب در کدام نقش دستوری به کار برده شده‌اند؟	٪۷۵
	*«تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر چهر دلبند»	

۱۳. نوع حرف «و» [عطف یا ربط بودن] را در بیت زیر مشخص کنید. ٪۲۵

*انصاف و عدل داشت موافق بسی ولی چون فرّخی، موافق ثابت قدم نداشت.

۱۴. در هر یک از موارد زیر واژه‌ای بیابید که هم‌آوا داشته باشد. ٪۵

*الف) «هر کسی از ظن خود شد یار من از درون من نجست اسرار من»

*ب) «هر نفسی که فرو می‌رود ممد حیات است و چون برمی‌آید مفرّح ذات.»

۱۵. زمان فعل مشخص شده در بیت زیر با فعل کدام عبارت متفاوت است؟ ٪۲۵

*«گر کسی وصف او ز من پرسد بی‌دل از بی‌نشان چه گوید باز»

*الف) بار دیگرش به تضرّع و زاری بخواند○ *ب) خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد○

۱۶. با توجه به بیت زیر موارد خواسته شده را بنویسید.

*«من به هر جمعیّتی نالان شدم جفت بدحالان و خوشحالان شدم»

*الف) ترکیب وصفی: ..... *الف) ترکیب اضافی: ..... ٪۵

ت

قلمروی ادبی (۵ نمره)

آرایه‌های ادبی (۳ نمره)

۱۷. هر بیت را به آرایهٔ مناسب آن وصل کنید (یک آرایه اضافی است)

	ابیات		آرایه‌ها
۱	شانه می‌آید به کار زلف در آشفتگی آشنایان را در ایّام پریشانی بپرس	الف	استعاره
۲	تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر چهر دلبند	ب	لف و نشر
۳	همّت از باد سحر می‌طلبم گر ببرد خبر از من به رفیقی که به طرف چمن است	پ	حسن تعلیل
۴	در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملّتی که مردم صاحب‌قلم نداشت	ت	اسلوب معادله
		ث	تشبیه

۱

۱۸. در هر یک از ابیات و جملات زیر قسمت مشخص شده بیانگر کدام آرایهٔ ادبی داخل کمانک است؟

*الف) همچو نی زهری و تریاقی که دید؟ همچو نی دمسازی و مشتاقی که دید؟ (تلمیح○/ تناقض○) ٪۲۵

*ب) به یاران گفت کز خاکی و آبی ندیدم کس بدین حاضرجوابی (مجاز○/ تضاد○) ٪۲۵

۱۹. جاهای خالی را با واژهٔ مناسب پر کنید.

۱- «با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت»

۲- «شانه می‌آید به کار زلف در آشفتگی آشنایان را در ایّام پریشانی بپرس»

*الف) در بیت اول به جز آرایه‌های «مراعات‌النظیر، کنایه و جناس، آرایهٔ ..... هم مشهود است. ٪۲۵

*ب) در بیت دوم، کدام مصراع در حکم مصداق و تمثیلی برای تأیید مفهوم مصراع دیگر است؟ ٪۲۵

۲۰. نوع گفت‌وگو در سرودهٔ زیر که به صورت سؤال و جواب است در اصطلاح ادبی چه نام دارد؟ ٪۲۵

بگفت از دل شدی عاشق بدین‌سان؟ بگفت از دل تو می‌گویی من از جان

بگفتا دل ز مهرش کی کنـــی پاک؟ بگفت آن‌گه که باشم خفته در خاک

۲۱. در بیت زیر قسمت مشخص شده استعاره از چیست؟ ٪۲۵

«پنهان مکن آتش درون را زین سوخته‌جان بشنو یکی پند»

ث	۲۲. مفهوم کنایی عبارات زیر را بنویسید. *الف) «گفت آگه نیستی کز سر درافتادت کلاه»: *ب) «گفت جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست»:	٪۲۵ ٪۲۵
	تاریخ ادبیات (۱ نمره)	
	۲۳. کتاب «کلیله و دمنه» را چه کسی به فارسی ترجمه کرده است؟	٪۲۵
	۲۴. نویسندهٔ آثار زیر را نام ببرید؟ *الف) «دماوندیه»: ب) «روایت سنگرسازان»: *ب) «قصهٔ شیرین فرهاد»:	٪۷۵
ج	**شعر حفظی (۱ نمره)**	
	۲۵. در جدول زیر مصراع‌های مرتبط را به همدیگر وصل کنید. (در ردیف چپ جدول، یک مصراع اضافی است!)	

۱	پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند	**الف**	بیرون نمی‌توان کرد حتی به روزگاران
۲	گفتی به روزگاران مهری نشسته گفتم:	**ب**	تا در زمانه باقی است آواز باد و باران
		پ	دیوار زندگانی را زین‌گونه یادگاران

	۲۶. بیت زیر را کامل کنید. *یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر	٪۵
ج	**قلمروی فکری (۸ نمره)**	
	درک مطلب (۴ نمره)	
	۲۷. مفهوم «دیرینگی مبارزه با ظلم و ستم» درکدام بیت آمده است؟ *الف) تو مشت درشت روزگاری از گردش قرن‌ها پس‌افکند○ *ب) ای مشت زمین بر آسمان شو بر وی بنواز ضربتی چند○	٪۲۵
	۲۸. با توجه به بیت «گفت نزدیک است والی را سرای آن‌جا شویم/ گفت والی از کجا در خانهٔ خمّار نیست؟» دلیل انتقاد مست از حاکمان چیست؟	٪۲۵
	۲۹. شاعر در بیت «در دفتر زمانه فتد نامش از قلم/ هر ملّتی که مردم صاحب‌قلم نداشت» علت فراموشی جوامع بشری را چه چیزی می‌داند؟	٪۲۵
	۳۰. هر یک از مفاهیم موجود در ستون چپ، مربوط به کدام مورد از ابیات ستون راست است؟ (در ستون چپ یک مورد اضافی است!)	

۱) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی/ همه بیشی تو بکاهی، همه کمّی تو فزایی		الف. سختی‌های راه عشق	
۲) خواب و خورت ز مرتبهٔ خویش دور کرد/ آن‌گه رسی به خویش که بی‌خواب و خور شوی		ب. ستّارالعیوب بودن خداوند	
۳) نی حدیث راه پر خون می‌کند/ قصّه‌های عشق مجنون می‌کند		پ. لزوم پیروی از راهنما	**۱**
۴) گفت می بسیار خوردی زان چنین بی‌خود شدی/ گفت ای بیهوده‌گو حرف کم و بسیار نیست		ت. حرام بودن عمل مهم است نه مقدار انجام آن	
		ث. ترک تعلّقات دنیوی	

٪۲۵	۳۱. بیت زیر به کدام ویژگی عاشق اشاره دارد؟ *«هر که جز ماهی ز آبش سیر شد هر که بی‌روزی است روزش دیر شد»	
٪۲۵	۳۲. در ابیات زیر منظور از «نی» و «نیستان» چیست؟ *الف) «بشنو این نی چون شکایت می‌کند از جدایی‌ها حکایت می‌کند»	
٪۲۵	*ب) «کز نیستان تا مرا ببریده‌اند در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند»	
٪۲۵	۳۳. مقصود از «درخت گُل» در عبارت زیر چیست؟ *«گفت: به خاطر داشتم که چون به درخت گُل رسم، دامنی پر کنم هدیه اصحاب را.»	
٪۲۵	۳۴. شاعر در بیت زیر به کدام ویژگی عاشق اشاره می‌کند؟ «ای مرغ سحر، عشق ز پروانه بیاموز کان سوخته را جان بشد و آواز نیامد»	
٪۲۵	۳۵. بیت زیر به کدام فضیلت اخلاقی اشاره دارد؟ *«هرگز دلم برای کم و بیش غم نداشت آری نداشت غم، که غم بیش و کم نداشت»	
٪۲۵ ٪۲۵ ٪۲۵	۳۶. بیت زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید. * با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند» *الف) «شیر سپهر» در بیت دوم اشاره به چه چیزی دارد؟ *ب) کدام عبارت در معنی «سیّارهٔ مشتری» به کار رفته است؟ *پ) این بیت به کدام ویژگی کوه دماوند اشاره دارد؟	
	معنی و مفهوم عبارات و اشعار زیر را به نثر روان امروزی بنویسید. (۴ نمره)	ح
٪۵	۳۷. «نتوان شبه تو گفتن، که تو در وهم نیایی.»	
٪۵	۳۸. «برکش ز سر این سپید معجر.»	
٪۵	۳۹. «پردهٔ ناموس بندگان، به گناه فاحش ندرد.»	
٪۵	۴۰. «چون بارها بیازمود، حاصلی ندید؛ فروگذاشت.»	
۱	۴۱. «دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابیّ و زر شوی.»	
۱	۴۲. «سرّ من از نالهٔ من دور نیست لیک چشم و گوش را آن نور نیست.»	
۲۰	**موفقیت و سربلندی شما آرزوی قلبی ما است**	جمع

دبیرستان معلم